

07183

BIBLIOTECA ZIARULUI „MOLDOVA“

P. P. CARP

România

și

Războiul European

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BUCUREȘTI

Atelierele Societății Anonime „POPORUL”

— 1915 —

07183

BIBLIOTECA ZIARULUI „MOLDOVA“

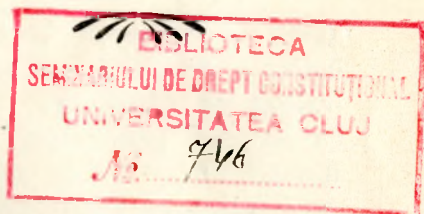
P. P. CARP

România

și

Războiul European

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BUCUREȘTI

Atelierele Societății Anonime «POPORUL»

— 1915 —

07183

BCU Cluj / Central University Library Cluj

9(498) " 1915"
9(498) : 9(4) " 1915"

IDEALUL NAȚIONAL

De la Nistru până la Tisa se întinde neamul nostru; de la Nistru până la Tisa se îndreaptă gândul tuturilor acestora cari speră în întregirea neamului românesc. Dar dacă e ușor de a concepe un ideal, e mult mai greu de a-l realiza.

Pentru a concepe un ideal, nu e nevoie de cât de o inimă caldă, capabilă de aspirațiuni puternice; pentru a-l realiza, trebuie o inteligență rece înzestrată cu cultura necesară pentru a-și da seama de ce e posibil și de ce e utopie, și pentru a judeca, când și cum a venit momentul de a face un pas înainte, fără a

periclita prin măsuri nehibzuite tocmai cauza în serviciul căreia ne chiamă patriotismul. De aceia vedem din istorie, că masele au indicat totdeauna țelul, dar nu l-au realizat nici odată, și că atunci când el a fost atins, izbânda nu a avut loc de cât cu alte mijloace de cât acele indicate de curentul opiniei publice.

De la Petrarca și până la Cavour, nu e student, nu e poet, care să nu fi cerut, în aclamațiunile patrioților, unitatea Italiei. Ca s'o obție însă, Cavour a fost obligat să dissolve cinci Camere și să combată pe Garibaldi.

De la Barbarossa și până la Bismarck n'a fost suflare germană, care să nu fi oftat după unitate. E știut însă că Bismarck a făcut-o având în

contra lui întreaga opinie publică a Prusiei.

Din aceste învățăminte ale istoriei, reese că trebuie ceva mai mult, și, în orice caz altă ceva de cât aclamațiunile mulțimei, pentru ca o acțiune politică să aibă sorti de izbândă. Înainte de toate trebuie să-ți cunoști interesul și forțele tale proprii, apoi forțele adversarilor, și în fine, să distingi dintre acei cari îți cer amicitia, pe acei ale căror interese sunt identice cu ale tale și pe acei ale căror interese sunt contrarii. Pe cei dintâi să-i crezi, de cei de ai doilea să te ferești.

Ne lovim, deci, de o mare nepotrivire între ideal și realitate. De la Nistru până la Tisa, exclamă poporul. Imposibil, răspunde omul de stat.

Ingrămădit între două

mari puteri, cari dețin părți nenumărate din neamul nostru; cu un vecin nesigur la sudul Dobrogei, Regatul Român ar compromite existența sa, dacă ar avea nebunia să intre în conflict cu o lume întreagă. Se impune deci, următoarea alternativă: ori să mergem cu Tripla Înțelegere ca să cucerim Transilvania, ori să mergem cu Tripla Alianță ca să reîntregim Moldova până la Nistru.

Răspunsul la această dilemă nu-l găsim în clamoarea mulțimei, ci într'un studiu serios al intereselor României.

Înainte de toate, România este un stat Dunărean; de gurile Dunărei atârnă viitorul ei economic, și e o chestie de existență pentru dânsa, de a împiedica stăpânirea lor, de alții de cât noi.

Dacă luăm Transilvania și perdem gurile Dunărei, suntem perduți și Transilvania cu noi. Dacă, din contră, ne întindem până la Nistru, chestia Transilvaniei va rămâne o problemă, pe care o vor deslega generațiunile viitoare, cu ușurință și fără conflict cu Imperiul Austro-Ungar. Se înțelege că de gurile Dunărei este legată și neutralitatea Strâmtorilor, neutralitate care nu e numai un interes românesc, dar un interes comun al popoarelor balcanice.—Intr'un cuvânt, interesul bine înțeles, ne îndeamnă să recâștigăm Basarabia și să asigurăm neutralitatea Bosforului.

Dacă trecem acum la a doua parte a problemei, ne vom convinge ușor, studiind interesele beligeranților, în cine trebuie să avem încre-

dere. Despre claritatea cu care Rusia anunță intențiunile sale, în caz de izbândă, nu avem a ne plânge. Atât Țarul în manifestul său, cât și miniștrii Goremkyne și Sazonow, în declarațiunile lor râvnesc stăpânirea deplină a Mării Negre, inclusiv Bosforul și Dardanelele. Dar, chiar dacă Rusia ar fi zis contrariul, totuși, istoria ei dovedește că accesul la mare are atâta însemnătate, încât, pentru dânsul, a făcut și va face sacrificii uriașe.

Respinsă prin Japonezi de la marea răsăriteană, ea și-a reluat tradiționala ei politică spre apus, și astăzi crede că a venit momentul de a da ființă idealului Mării Catarina.—Că stăpânirea Bosforului îi va da posibilitatea de a zădărnici concurența ce i-ar putea face producțiunea

mănoasă a basinului Dunărean, aceasta cade sub bunul simț, și ar fi o stranie politică națională, aceia care ar făuri ea singură, lanțurile ce ne vor încătușa. Ori care ar fi promisiunile Rusiei, să nu uităm că interesele ei sunt contrarii cu ale noastre, și avem prea bună opinie de patriotismul ei, ca să credem că ea va sacrifica interesele ei, pentru ale noastre.

Intorcându-ne acum spre cealaltă grupă de Puteri, vedem că, în trecut, Germania a luat totdeauna apărarea noastră. Prusia a zădărnicit, în diferite rânduri, veleitățile de a împărți Principatele. Germania, la conferința de la Londra, a sprijinit victorios drepturile noastre pe Dunăre, și ei se datorește, în mare parte, avântul nostru economic. Dacă mai adăo-

găm că Germania are, mai mult de cât oricare altă Putere, nevoie de neutralizarea Strâmtoarelor, pentru dezvoltarea sa economică, trebuie să recunoaştem că interesele noastre sunt identice cu ale Germaniei. Aceasta a fost şi convicţiunea tuturor oamenilor noştri de stat, cari toţi, fără distincţiune de partid, au preconizat alipirea de Tripla Alianţă. Cât pentru Austro-Ungaria, interesele ei sunt astăzi, mai mult de cât oricând, identice cu cele germane, şi o izbândă comună ar fi totodată şi o izbândă a Românilor de dincolo de Carpaţi.

Conchidem: Onoarea, interesul, recunoştinţa ne împinge spre Germania: acolo e salvarea noastră, acolo e viitorul nostru.

Neutralitatea

MOTTO

Un popor care are conștiința valorii sale, nu se poate mulțumi cu asigurarea stărei sale materiale; el dă dovezi de energie morală și de putere de sacrificiu în urmărirea aspirațiilor sale ideale.

Giolitti

Pe câmpiile Poloniei, pe crestele Carpaților, în nordul Franței se dau lupte uriașe de al căror rezultat atârnă și soarta noastră, și sunt oameni politici cari vor să impună țării și Coroanei o neutralitate definitivă.

Motive pentru o asemenea politică periculoasă prin slăbiciunea ei nu se invoacă, fiindcă e greu de a da ca mo-

tiv lipsa de bărbăție, ci se pune înainte un pretins vot al consiliului de Coroană.

Legenda aceasta trebuie distrusă odată pentru totdeauna.

Consiliul de Coroană nu a votat neutralitatea.

Consiliul de Coroană a respins propunerea domnului Carp de a intra imediat în luptă alături de Germania, a respins apoi în unanimitate, ideia de a merge cu Rusia, și propunerea de neutralitate combătută de domnul Carp a fost înlocuită cu propunerea de *espectativă armată*, făcută de domnul Marghiloman.

Acesta este adevărul și rămâne bine înțeles că răspunderea unei politici fatale pentru țară și tron rămâne întregă acelor cari o propovăduiesc.

Fatală pentru Țară!

Ar fi o neînțeleasă iluziune să credem că am putea sta simpli spectatori ai conflictului european și că biruitorii se vor grăbi a ne plăti înacțiunea noastră.

Cel mult, am putea spera să rămânem în limitele de astăzi.

În cazul acesta ne-am găsi față cu o situațiune de o gravitate excepțională.

Statul are astăzi o datorie flotantă de 400 de milioane, credite acordate în temeiul unor nevoi strângătoare, se pot evalua la alte 600 de milioane deficitele bugetare.

Dacă va mai ține războiul șase luni, va mai spori cu două sute de milioane miliardul de *mai sus*. Și atunci la cine avem să ne adresăm?

Germania învinsă, nu va putea să ne vie în ajutor; învingătoare, e probabil că nu

se va grăbi a răsplăti ingratitudinea noastră.

Tripla Înțelegere, care astăzi a și cheltuit aproape 20 de miliarde, și ale cărei sarcini vor crește din ce în ce mai mult, chiar în caz de victorie, va trebui să lecuiască ranele sale, până a nu satisfacă nevoile unui indiferent și atunci se va impune o reducere simțitoare a bugetului nostru.

Bilanțul neutralității va fi deci: lipsa de amici în afară, lipsa de mijloace în lăuntru, și stagnațiune complexă în înzestrarea țării cu mijloace de producțiune, fără să mai vorbim de reducerea armatei și a unui număr însemnat de funcționari peste care s'ar altoi depresiunea morală a unei inacțiuni suspecte.

Tabloul acesta trist dar

veridic în sprijinul căruia vom aduce la nevoie probe amănunțite, se schimbă dacă intrăm în acțiune acolo unde ne chiamă onoarea și interesul nostru.

Basarabia reluată ne-ar aduce un spor de putere care ne-ar permite să menținem și armata și bugetul în starea lor normală, și Germania recunoscătoare ne-ar înlesni lichidarea situațiunii noastre financiare.

Fatală pentru Tron !

Avem un tânăr Suveran spre care se îndreaptă speranțele noastre, și care are nevoie să dobândească două lucruri care forțamente îi lipsesc încă; autoritatea în lăuntru și încrederea în afară.

Cu neutralitatea nu va putea obține nici una, nici alta; și când regularea situațiunii europene va lăsa neutrăla Ro-

mânia slăbită și izolată, toate nemulțumirile se vor îndrepta în contra Coroanei.

Toți acei care erau pentru acțiunea cu tripla alianță sau în contra ei, vor face Coroana răspunzătoare de efectele inacțiunii noastre.

Nemulțumirea alimentată prin reducerea forțată a bugetului, va lua proporțiuni din ce în ce mai grave și intrigile din afară vor găsi un teren pregătit de noi înșine.

Să nu se uite că dacă numele de Hohenzollern este o mîndrie și o forță, el este tot-odată în ochii unei puteri ce se dă astăzi de amică, o piedică ce trebuiește înlăturată.

Transilvania sau Basarabia

Când în mijlocul furtunei, ce devastează Europa, ne gândim la ușurința cu care la noi opinia publică se pronunță în favoarea unor soluțiuni, cari ar fi atâtea trădări, dacă ar fi chibzuite, ne întrebăm cu mirare, ce a devenit acel bun simț, care a caracterizat pe strămoșii noștri și care ne-a permis să ne strecurăm prin atâtea vijelii seculare.

La aceasta nu e de cât un răspuns: Poporul e astăzi ademnit de mirajul unor promisiuni fantastice; cu cât va merge el încă înainte, cu atât se va evapora mirajul și avem convingerea, că,

pus față cu realitatea, el va redobândi calitățile strămoșești. Il rugăm deci să ne dea mâna și să facă cu noi o mică explorare a terenului, unde are să se desfășoare acțiunea noastră.

Înainte de toate vom recunoaște cu toții, că singuri nu putem face nimica și că ori cu cine ne vom alia, condițiunile păcei, în caz de izbîndă, vor atârna în mare parte de puternicii noștri aliați. O prudență elementară ne silește deci să știm de mai înainte, care vor fi acele condițiuni și, ca să mergem la sigur, vom lua ca un maximum promisiunile ce ni se fac și de-o parte și de alta pentru cooperarea noastră.

Ce ne zice Rusia ?

Ea ne promite părțile românești din Bucovina și din Transilvania, tace despre Ba-

nal, Crișiana și Maramureșul și revendică pentru dânsa toată marea Neagră cu strâmtorile; acestea ar fi condițiunile păcei care ne-ar privi pe noi.

In cazul acesta mirajul încântător al întregirii neamului dispare și ne găsim față de următoarea trunchiare a elementelor românești: Bucovina devine rusească până la Siret și va avea soarta Basarabiei, adică soarta unei desnaționalizări apropiate. Maramureșul asemenea va fi deslipit de Transilvania sub cuvântul că acolo sunt elemente rutenesti. Banatul va fi dat Serbiei, iar Crișiana Ungurilor. Ca să știm care va fi atunci soarta Românilor din Banat, nu avem de cât să recitim memoriul lui Mocioni asupra Mitropoliei din Carlovitz, care începe cu următoarele cu-

vinte : „Cred că nu mai există
 „tă Român drept credincios
 „în împărăția Austriei, căruia
 „să nu-i fie cunoscute și sim-
 țite fatalele urmări ale nece-
 „nonice și nefireștei noastre
 „legături de Hierarhia sâr-
 „bească din Carlovitz. Sfânta
 „noastră biserică, după cuvân-
 „tul Mântuitorului, după în-
 „vățătura Apostolilor, după
 „prescriptele consiliilor ecu-
 „menice, *biserica populară și*
 „*națională* prin Carlovitz de-
 „venise institut *de propagan-*
 „*dă străină.*“

Iată deci Românii din cea
 mai mare parte a Bucovinei,
 din Maramureș, Crișana și
 Banat pierduți definitiv pen-
 tru noi. Elementul slav se va
 întinde încet, încet ca un cerc
 de fier, ce ne va strânge din
 toate părțile și îndepărtați de
 la mare după placul Rusiei,
 România liberă de astăzi va

deveni vasala imperiului dela nord, iar încoronarea dela Alba-Iulia va fi încoronarea unui Poniatowski și nu a unui Mihai Viteazu.

Și acum întreat-au acei ce ne împing la o asemenea politică nefastă, dacă Români din imperiul austro-ungar vor de noi cu condițiunea des membrării lor, spus-au ei celor cari îi aclamau la Dacia că în schimbul unei mici părți a Transilvaniei avem să sacrificăm milioane de Români și neatârnarea economică a Regatului? Nu, n'au făcut-o, și dacă nu ne îndoim de patriotismul lor, ne îndoim grozav de destoinicia lor în conducerea destinelor noastre.

Ce ne oferă tripla alianță?

Ea ne oferă Basarabia întreată, adică salvarea a aproape două milioane de Ro-

mâni, ne asigură neutralizarea strâmtorilor, adică neatârnamarea noastră economică, și îndepărtează dela granițele noastre orice presiune panslavistă.

Și acum putem alege în cunoștință de cauză. Toată lumea e prevenită și nu va mai putea nimeni invoca scuza că n'a știut.

De acea mai puțină declamațiune pe străzi și mai serioasă preocupare de interesele noastre, mai puțin entuziasm nebulos și mai mult bun simț, iată ce dorim tuturor Românilor și va veni o vreme în care ne vor fi recunoscători, că le-am dat posibilitatea să zică, că au gândit totdeauna ca noi.

ROMÂNII DIN AUSTRO- UNGARIA

În numărul trecut am arătat că victoria Rusiei ar semnifica pentru noi, pierderea definitivă a elementelor române din Basarabia, Bucovina, Maramureș și Banat.

Am mai pus în evidență, că victoria Germaniei ne-ar aduce dezrobirea Basarabiei și ar fi o garanție a neatârării noastre economice.

Ca să studiem însă chestia românismului, sub toate fețele ei, ne rămâne să vedem, care ar fi situațiunea și viitorul conaționalilor noștri în caz de izbândă a Triplei Alianțe.

În starea actuală asistăm

la o întărire netăgăduită a
ideei naționale dincolo de
Carpați, pe când o tăcere de
moarte domnește dincolo de
Prut.

Aceasta dovedește apriori,
că posibilitatea de a se mani-
festa, este mai mare sub do-
minațiunea Austro-Ungariei
de cât sub acea a Rusiei și
această libertate relativă va
crește cu siguranță, în urma
atitudinii leale ce Românii
au păstrat față de ideea de
stat a Regatului Ungar.

Rezultatul victoriei va fi,
cu siguranță, un spor de
drepturi, căci în fine — ce
vor Românii de dincolo?

De îndată ce ei își sacrifică
viața și averea cu acelaș
eroizm, cu care o fac ma-
ghiarii; nu sunt ei în drept să
ceară, ca egali pe câmpul de
luptă față de gloanțele duș-
mane să fie odată victorioși,

și egali față de legile cari regulează viața lor comună sub coroana Sfântului Ștefan ?

În această transformare a raporturilor dintre maghiari și Români, vom avea și noi Românii din Regat un cuvânt de spus și aceasta fără să putem fi acuzați că ne amestecăm în chestiunile interne ale statului vecin.

Orcât de strălucite ne-am închipui noi victoriile Triplei Alianțe, nu admitem că Rusia va eși din războiul actual atât de zdrobită, în cât conflictul de astăzi să nu se poată reînoi.

Atunci o elementară prevedere va impune o alianță defensivă și ofensivă a puterilor centrale de la Stockholm și până la Țarigrad și intrarea noastră în această alianță va fi atât de prețioasă, în

cât vom izbuti să convingem pe maghiari, că ei pot conta pe neamestecul nostru în afacerile lor, pot conta pe fidelitatea Românilor de dincolo dacă se vor mulțumi să găsească în ei buni cetățeni, iar nu și buni maghiari.

Bilanțul va fi deci: Regatul întărit prin luarea Basarabiei, Românii de dincolo scăpați de dezmembrare și fericiți în exercițiul noilor lor drepturi.

Ce va mai aduce un viitor îndepărtat, — aceasta se sustrage vederei noastre. Atât știm că neamul nostru, va fi recunoscător acelor cari în fiecare fază a desvălirii noastre au venit să distingă ce e posibil din ce e utopie și au lăsat fiecărei vremi sarcina ei în mersul înainte spre ideal.

Finanțele Țărei

MOTTO:

Donnez-moi de la bonne politique je vous donnerai de bonnes finances.

Baron Louis

Foia noastră nu este o foaie de partid ea nu are misiunea de a interveni în luptele pentru putere; de aceea, cu toate că am avea critici amare de făcut asupra modului cum d. Costinescu înțelege ocrotirea intereselor economice, vom lăsa această sarcină altor confrăți. Nu putem însă, să nu ne preocupăm de situația financiară, în care ne vom afla în curând, și care se va deosebi în rău, de starea înfloritoare în care ne-a

găsit războiul european. O scurtă vedere retrospectivă ne va arăta gravitatea acestui contrast.

Înainte de războiul asistăm în România la un avânt economic care cuprindea toate ramurile producției noastre. Urcarea tuturor valorilor mobile și imobile, activitatea febrilă în construcțiuni, bani ieftini, excedente ne mai pomenite în bugetul statului, care permiteau îmbunătățirea și complectarea instrumentelor de muncă națională, iată tabloul încântător care provoca bucuria, dar și uimirea tuturor. Războiul se declară, și de o dată valorile mobiliare și imobiliare scad, banii se scumpesc, excedentele se transformă în deficite, și toată activitatea economică este lovită de ataxie.

Cauzele le găsim în chiar

geneza prosperității noastre. Stat tânăr, nu am putut găsi în propriile noastre mijloace ace muncă acumulată în cursul generațiilor, care se numește capital, și toată producțiunea noastră, era alimentată prin bani străini.

În această privință, trebuie să recunoaștem că Germania, în curs de treizeci de ani, a fost și față de statul și față de comerțul român, un *baillieur de fonds*, de o bunăvoință și de o moderațiune pe care nu le-am găsit nici la francezi nici la englezi.

Ori cât de germanofobi am fi, nu putem nega că starea înfloritoare de acum un an, se datorea banului german, și această constatare ne va servi mai târziu la orientarea politicei noastre. Până atunci să expunem mai amănunțit starea de astăzi.

Vom începe cu situațiunea extra-budgetară :

Creditele acordate prin diferite legi se urcă la peste un miliard, și anume :

328.910.000	Războiu
39.500.000	Finanțe
69.500.000	Culte
2.250.000	Interne
504.235.000	Lucrări publice
3.460.000	Justiție
30.185.000	Domenii
200.000	Industrie
22.264.000	Teritoriile noi

Total 1.000.504.000

Față de aceste credite, avem împrumuturi contractate, până la concurența de 515.000.000 și anume :

180.000.000	împrumutate de d. Marghiloman
200.000.000	împrumutate la Banca Națională
125.000.000	împrumutate în

Anglia
10.000.000 împrumutate în
Italia

Fiind însă că cele din urmă trei împrumuturi sunt flotante, ajungem la rezultatul că din creditele de un miliard, numai 180 de milioane sunt acoperite, iar restul de 820 de milioane, stau în aer până ce împrumuturi ulterioare, îl vor consolida.

Ca să nu fim bănuți de un pesimism intenționat am cercetat câte din creditele acordate, ar putea fi anulate și am ajuns la cifra de 100 de milioane, care și acelea ar trebui luate de la Lucrări publice, și de la Culte, adică de acolo unde nevoile sunt mai mari. Oricum ar fi, în cazul cel mai bun tot ar trebui să facem apel, la creditul exterior pentru suma de 720 de milioane. Vom vedea acuș

de unde și în ce condițiuni.

Trecând acum la bugetul ordinar ar fi să tăgăduim evidența, dacă n'am recunoaște că, stagnațiunea afacerilor, va produce fatalmente, o scădere simțitoare, la vămi, la căi ferate, la timbru și înregistrare, la patente, și la mai toate veniturile indirecte.

Pe baza constatărilor actuale vom evalua scăzământul anual pe durata crizei, la minimum 120 de milioane, care împovărîndu-se cu greutatele schimbului, se va mări încă cu vre-o 25 de milioane. Vom trăi deci din datorii, iar când pacea ne va permite să lichidăm trecutul, ne vom găsi descoperiți cu o sumă mai mare decât miliardul prevăzut în calculele de mai sus, și trebuie să ne punem de pe acuma întrebarea dela cine am putea căpăta noi sumele

trebuitoare, nu numai pentru consolidarea datoriei flotante dar și pentru alimentarea activității noastre economice, care singură poate să redea bugetului, elasticitatea din trecut.

Studiind starea financiară a Statelor Europene care ar putea intra în cont, adică, a Germaniei, Franței și Angliei, vedem că din ele Germania s'a arătat financiarmente mai puternică. Pe cînd Germania găsește în propriile sale resurse, mai mult de cât nu'î cer nevoile, Franța face apel la capitalurile americane și Anglia ca să susțină cursul emisiunilor sale, impune Băncii sale, lombardarea noilor valori, pe un curs mai ridicat de cât acela al pieței.

Față cu Franța lucrul se explică ușor: In loc să imiteze pe germani, cari au întrebui-

înțat toate economiile lor în întărirea producțiunii interne, francezii, cu ochii țintiți la graniță, au pus toate rezervele lor, la serviciul organizării armatei rusești. Față de Anglia însă nimeni nu se aștepta la așa greutate financiară, dar e de presupus că sarcinile militare, fiind la dîn sa întreit de mari decât la alții, producțiunea ei fiind exclusiv industrială și comercială, războiul începe a slei chiar avuții cari păreau necesate.

Ne știm desbrăcați de orice patimă, și nu e o idee preconcepută, dacă din toate operațiunile financiare la care asistăm, am căpătat convingerea că nu Franța, nu Anglia, chiar victorioase, ci numai Germania, va putea să ne vie bănește în ajutor. De aceea și subt punctul financiar, dorim

victoria ei, și dorim din tot sufletul să ne purtăm așa încât ea odată victorioasă, să nu vază în noi numai niște ingrați cari nu merită ajutor.

În cazul acesta, o criză teribilă va zgudui finanțele noastre, și cu dînsele întregul Stat până în temeliiile lui; iar răspunderea va fi a acelor cari n'au fost capabili nici de energie nici de prevedere politică.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1) vorbim de cele generale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BIBL. CENTR. UNIV. CLUJ

Nr. H-57012 1969

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2

BCU Cluj / Central University Library Cluj